

Congrés Internacional sobre Maquiavel (novembre de 2009). – Els dies 5 i 6 de novembre de 2009 ha tingut lloc al CCCB i a la Universitat de Barcelona el Congrés Internacional «Maquiavel a Espanya / Espanya a Maquiavel». L'organització ha estat a càrrec del grup «Maquiavel·lisme i maquiavel·lismes a la cultura castellana i catalana (segles XVI-XXI)» dirigit per la Dra. Helena Puigdomènec de la Universitat de Barcelona.

Pocs dies abans de la celebració, en una entrevista al diari *La Repubblica*, Enzo Baldini –docent de la Universitat di Torino, director de la xarxa telemàtica *Hypermachiavellism* i ànima del Congrés– denunciava els nivells desmesurats als quals ha arribat la passió per a la figura de Machiavelli. El fenomen, que va començar a Amèrica i va explotar durant els anys de l'hedonisme reaganià a través, també, del liberalisme thatcherià, va connotar una època d'individualisme arrogant. Així doncs, es fa gairebé impossible ordenar els usos i abusos dels pensaments del florentí al llarg d'un arc que va des de l'univers dels *rappers* fins als manuals militars, amb una disbauxa de frases distorsionades i atribucions apòcrifes, tal com Baldini va denunciar a la conferència inaugural del Congrés. I quedi aquí constància anecdòtica d'un cas extrem que donaria encara més suport a la seva tesi: «...*but we must divide and conquer, as Machiavelli said*». La citació, transcrita exactament, procedeix d'un còmic dels X-Men.

Des d'una perspectiva més científica, la producció de Machiavelli estimula molts camps de coneixement diferents, i això explica la varietat de les especialitzacions dels congressistes. Si, per un costat, algunes intervencions es van centrar en l'aspecte literari i sobretot en el vessant de la recepció (com l'estudi de Gabriella Gavagnin sobre les traduccions catalanes de començament del segle xx, o el de Walter Ghia sobre les influències del *Príncep* en el *Quixot*), per l'altre costat, la

part de lleó se la van endur les anàlisis de caire historicopolític: una aproximació a la «funció Maquiavel» a l'Espanya del Segle d'Or presentada per Juan Manuel Forte, la vigència del model a la cort de Nàpols sota el duc Luis Francisco de La Cerda (Silvio Suppa) i a la «Nueva España» (Federico Vázquez), o, més concretament, les seves traces en el pensament polític de Furió Ceriol (Antonio Hermosa). Mereix una nota a part l'aplicació d'unes paraules clau maquiavel·lianes en la jurisprudència espanyola amb què Eloy García va donar un escorç sobre les contradiccions del dret postmodern. En aquest bloc historicopolític, s'hi van afegir unes ponències, els temes de les quals sortien de l'àmbit ibèric i de les possessions espanyoles *stricto sensu*, com ara la de Martin Van Gelderen, que va analitzar la realitat republicana holandesa del segle XVII, i la de Jacob Soll, que va evidenciar la línia maquiavel·liana a partir de la qual l'*Oráculo manual y arte de prudencia* de Baltasar Gracián s'obriria un camí dins la vida de les corts franceses. Tanmateix, el contingut expressat per la segona part del títol del Congrés va ser recollit per Julio Pardos que organitzà un recorregut temàtic de qüestions hispàniques dins els escrits de Machiavelli.

El debat interpretatiu es va focalitzar en una visió més contemporània, aportada per Josep Ramoneda, que va proposar una lectura filosòfica del *Príncep*, i amb la dutxa freda que el magistrat Roberto Scarpinato va donar, com a cloenda, sobre l'actual situació política italiana.

Al voltant de les dues jornades s'han anant desenvolupant altres manifestacions paral·leles, entre les quals cal ressaltar l'Exposició «Niccolò Machiavelli a la Biblioteca de Catalunya» coordinada per Montserrat Casas i, a la seu de l'Istituto Italiano di Cultura, la presentació de les reedicions castellanques de *La Mandrágora* i les *Historias florentinas*, i també la projecció de la pel·lícula *La Mandragola* d'Alberto Lattuada.

La publicació de les actes del Congrés, que ocuparan un volum monogràfic de la revista *Quaderns d'Italìa*, servirà com a impuls per a la futura preparació del cinquè centenari de la redacció del *Príncep* (1513).